trenčianske múzeum

TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNY K • R • A • J

JÁN LIPSKÝ

Vojak a kartograf

VÝSTAVA PRI PRÍLEŽITOSTI 250. VÝROČIA NARODENIA A 190. VÝROČIA ÚMRTIA VÝZNAMNÉHO SLOVENSKÉHO KARTOGRAFA, KTORÉHO DIELO UZNÁVAL AJ SÁM NAPOLEON

KONCEPCIA VÝSTAVY: MGR. ZDENKA HEŠTEROVÁ, PHD.

ĎAKUJEME ZA PODPORU:

trenčianske múzeum

TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNY K • R • A • J

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Trenčíne

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

archívum
Magyar Nemzeti Levéltár

Trenčianske Stankovce

Ján Lipský

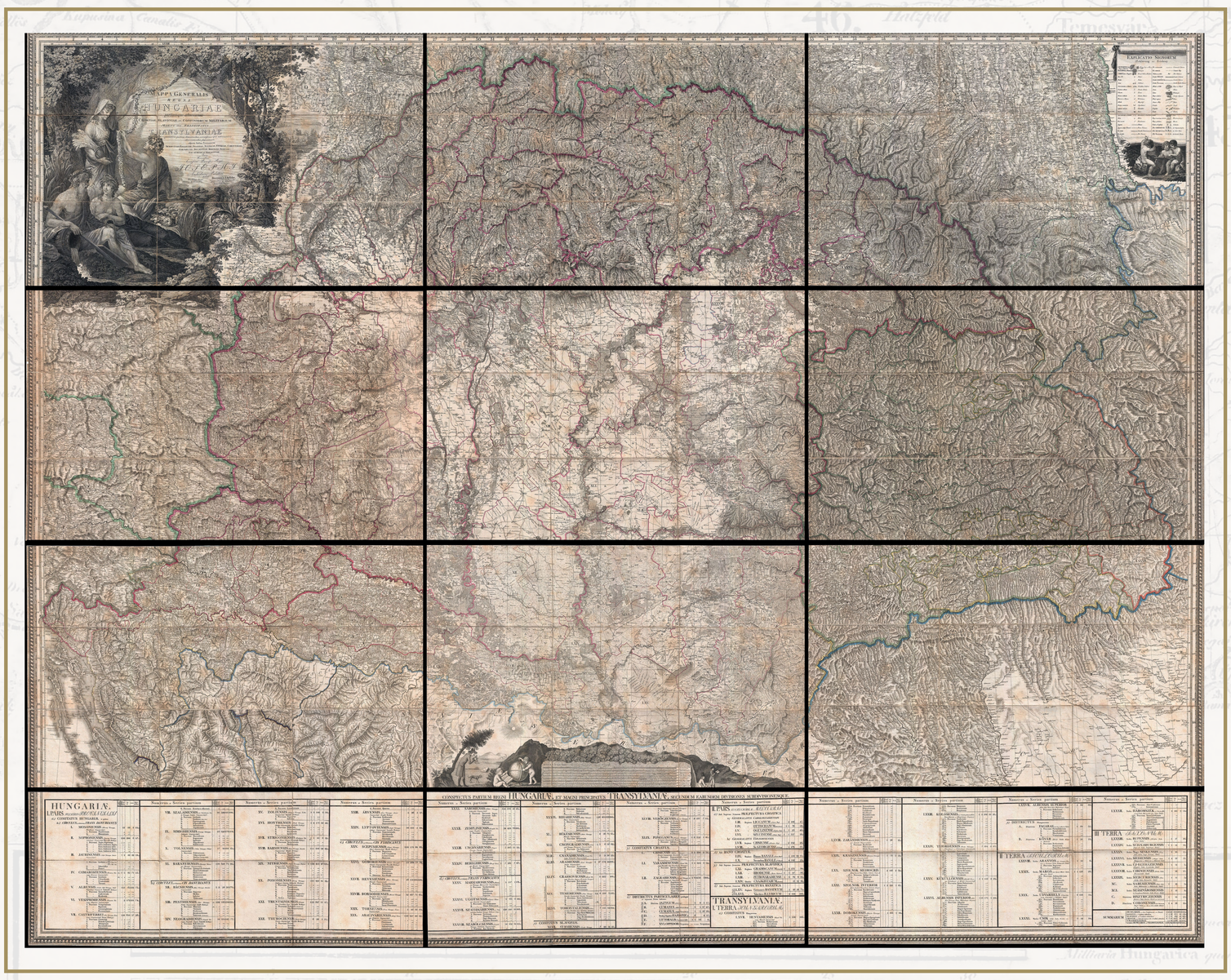
(10. apríl 1766 – 2. máj 1826)
(latinsky Johannes Lipszky,
madarsky Lipszky János)

Ján Lipský bol významný slovenský kartograf, ktorý uskutočnil prielom vo vývoji uhorskej kartografie na prelome 18. a 19. storočia vytvorením rozsiahlej podrobnej mapy Uhorska „Mappa Generalis Regni Hungariae“. Jeho dielo založené na presných matematických výpočtoch a astronomickom určovaní zemepisných polôh určitých bodov mnoho rokov ovplyvňovalo nielen európsku, ale aj svetovú kartografickú tvorbu. Napriek tomu Ján Lipský označoval kartografiu len za predmet svojho osobného záujmu v čase mieru a sám seba pokladal predovšetkým za vojaka, dôstojníka cisárskej armády. Ako vojak sa zúčastnil bojov s Turkami a po vypuknutí vojny s Francúzskom bojoval proti Napoleonovi v bitke troch cisárov pri Slavkove. Sám Napoleon uznával Lipského kartografické dielo a využíval ho pri svojich vojenských ťaženiach.

Podobizeň Jána Lipského (autor: Erdődy Gábor 1942, kópia podľa olejomaľby zo začiatku 19. storočia, Országos Széchényi Könyvtár)

Najvýznamnejšie dielo Jána Lipského „Mappa Generalis Regni Hungariae“ (Všeobecná mapa Uhorského kráľovstva)

Predkovia Jána Lipského

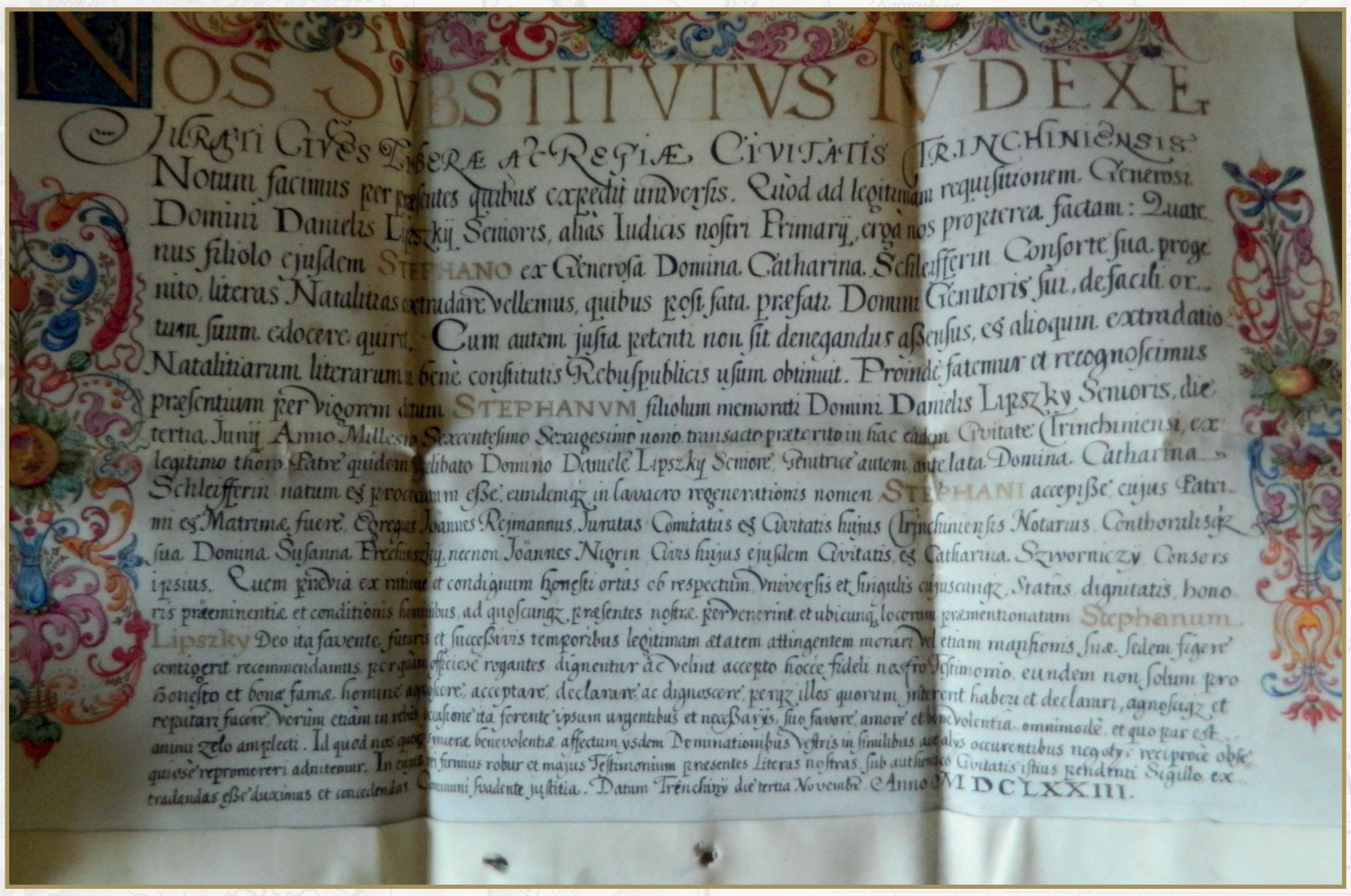
Erb rodiny Lipských

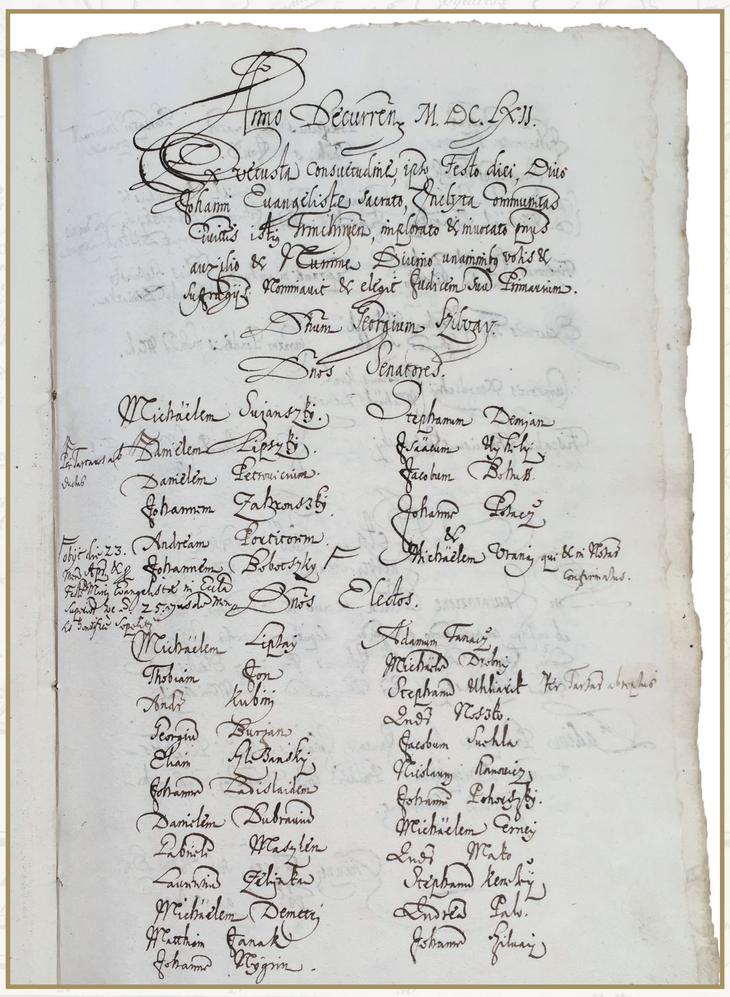
Armáles panovníka Ferdinanda III. z roku 1649, ktorým povýšil Daniela Lipského a jeho potomkov do šľachtického stavu (Štátny archív Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Trenčíne, f. Rodina Lipská 1649)

Predkovia Jána Lipského prišli do Trenčína ako pobielohorskí exulanti z vtedajšieho Nemeckého (dnešného Havlíčkovho) Brodu. Daniela Lipského prijali medzi trenčianskych mešťanov v roku 1643 a postupne sa stal jedným z popredných činiteľov mesta. Spočiatku bol mestským hospodárom, zástupcom mestského richtára a medzi rokmi 1654 až 1673 opakovane zastával aj funkciu trenčianskeho richtára. V roku 1649 bol panovníkom Ferdinandom III. povýšený do šľachtického stavu. Koncom 17. storočia už rodina vlastnila rozsiahle majetky v Práznovciach pri Topoľčanoch, v Sedličnej a Nozdrkovciach pri Trenčíne. Daniel Lipský položil základy rodiny Lipských v Trenčíne, z ktorej pochádzal aj významný kartograf Ján Lipský.

Zástupcovia richtára - prísažní slobodného kráľovského mesta Trenčín na žiadosť urodzeného pána, trenčianskeho richtára Daniela Lipského potvrdzujú, že Štefan (Lipský), syn Daniela Lipského a jeho manželky Kataríny Schleiferin, sa narodil 3. júna 1669 (Štefan Lipský bol prastarým otcom Jána Lipského).Trenčín, 3. november 1673 (Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, f. Zsolnay, š. 1464).

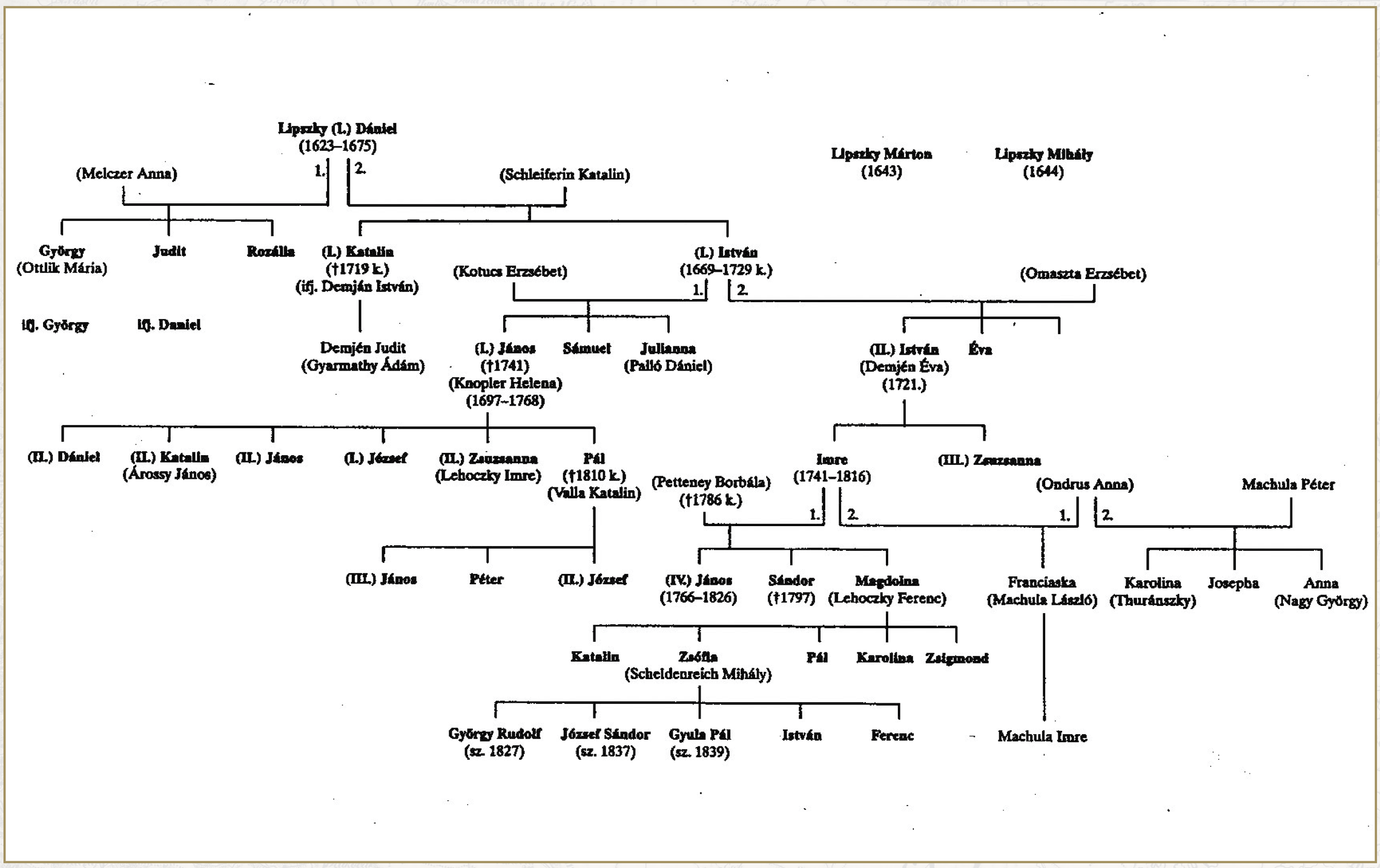

Záznam o zajatí Daniela Lipského Turkami ako člena mestskej rady. Počas tureckých vpádov na stredné Považie bol Daniel Lipský pri útoku na Trenčín v roku 1663 zajatý, ale už o rok neskôr sa mu podarilo vyslobodiť. (Štátny archív Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Trenčíne, Magistrát Trenčín, Zápisnica mestskej rady z rokov 1661 - 1664, š.10, KN/I-32)

Genealógia rodu Lipských

Genealógia rodiny Lipských (REISZ, Csaba T.: Lipszky János levelei gróf Festetics Györgyhöz. Fons 2/3, 317–449.)

Rodná obec a najbližšia rodina

Známy kartograf Ján Lipský sa narodil 10. apríla 1766 v šľachtickej rodine v Sedličnej (dnes časť obce Trenčianske Stankovce) neďaleko Trenčína. Pochádzal z prvého manželstva Imricha Lipského s Barborou, rodenou Petteneyovou. Mal troch vlastných súrodencov – brata Alexandra, ktorý zahynul ako vojak v boji s Francúzmi na talianskom fronte v roku 1797, sestru Magdalénu a brata Františka, ktorý zomrel v mladom veku. Z druhého manželstva otca s vdovou Annou Machulovou, rod. Ondrušovou mal sestru Františku.

Rodný dom Jána Lipského
(Fotoarchív Trenčianske múzeum v Trenčíne)

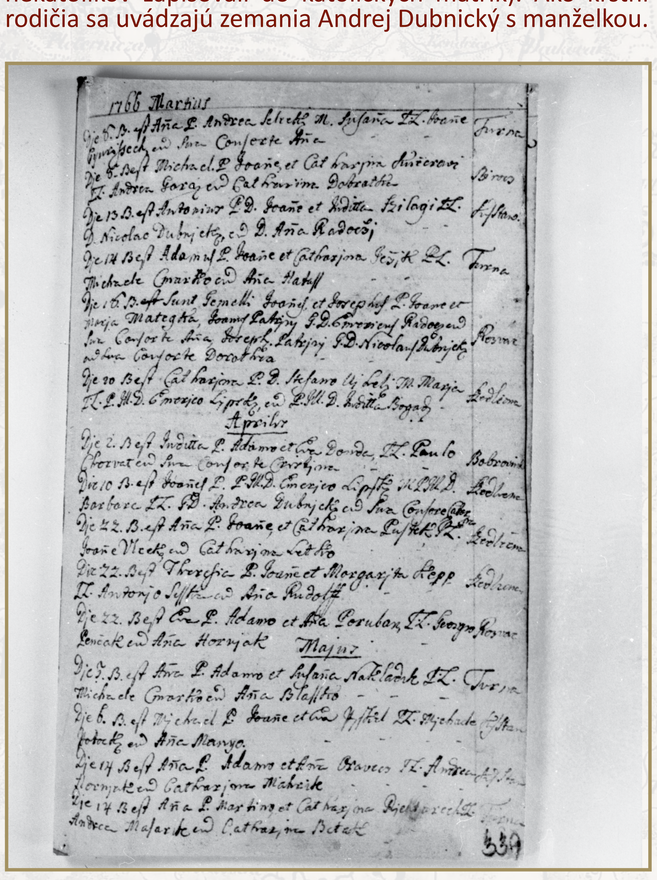

Anna Machulová – druhá manželka Imricha Lipského a nevlastná matka Jána Lipského (Trenčianske múzeum v Trenčíne)

Imrich Lipský – otec Jána Lipského (Trenčianske múzeum v Trenčíne)

Zápis o narodení Jána Lipského v cirkevnej matrike v Trenčianskej Turnej. Hoci bol Ján Lipský evanjelického vyznania, pokrstili ho v rímskokatolíckom kostole v Trenčianskej Turnej (až do vyhlásenia Tolerančného patentu v roku 1781 sa deti nekatolíkov zapisovali do katolíckych matrík). Ako krstní rodičia sa uvádzajú zemania Andrej Dubnický s manželkou.

1766 Martius

Die D. B. eft Anna L. Andreæ Schrecki M. Josephæ Ux. Joannis Fürst
Gyrmbeck ed Jura Consorte Anna
Die 6. Baptizatus est Michael L. Joannis et Catharinæ Antoniæ Sárvári
Ux. Andreæ Garay ed Catharina Dobrathi
Die 13. Baptizatus est Andreas L. D. Joannis et Juditæ Szilagi Ux. Josephus
G. Nicolaus Dubnitzky, et D. Anna Radocsi
Die 14 Baptizatus est Adamus L. Joannis et Catharinæ Gejk Ux. Turna
Michaele Gmarko ed Anna Hatsek
Die 16. D. eft Sunt Gemelli Joannes et Josephus L. Joannis et
Annæ Mathæi Joannes Lakjny L. D. Emerici Pappendorf
Jus Consorte Anna Josephi Lakjny L. D. Nicolaus Dubnitzky
Alia Consorte Dorothea
Die 20 Baptizatus est Catharina L. D. Stefano Uj Lek M. Magia Kolcsa
Ux. L. M. D. Emerico Lipsky, ed L. M. D. Juditta Szigady

Aprilis

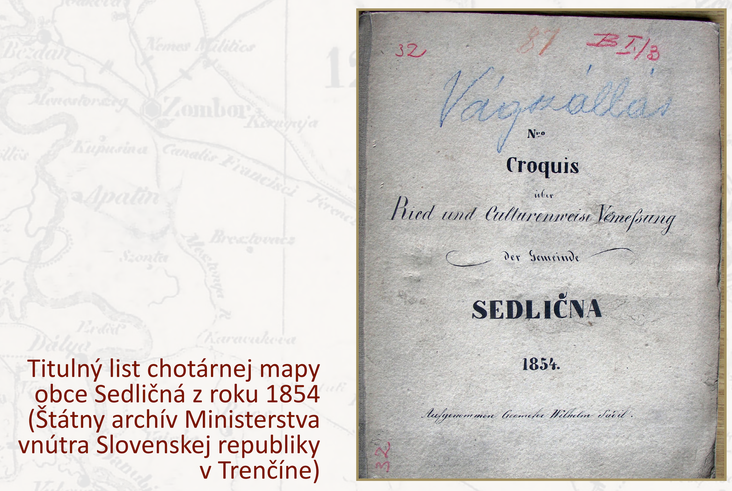
Die 2. Baptizatus est Juditta L. Adami et Ux. Deodatæ Ux. Paulo Bobrovnik
Horvath ed Jura Consorte Catharina
Die 10 Baptizatus est Joannes L. M. D. Emerico Lipsky et M. D. Kolcsa
Barbara Ux. D. Andreæ Dubnitzky ed Jura Consortalis
Die 22. Baptizatus est Anna L. Joannis et Catharinæ Pisskel Ux. Kolcsa
Joannes Weeky ed Catharina Letko
Die 22. Baptizata est Theresia L. Joannis et Margaritæ Kapp Kolcsa
Ux. Antonio Stefanek ed Anna Rudolf
Die 22. Baptizatus est L. Adami et Annæ Poruban Ux. Georgii Horne
Lenczek ed Anna Hornyak

Majus

Die 7. Baptizatus est Anna L. Adami et Stefaniæ Nakladnik Ux. Turna
Michaele Gmarko ed Anna Blasko
Die 8. Baptizatus est Michael L. Joannis et Annæ Fistel Ux. Stephani Fistel
Petrasz ed Anna Nanya
Die 14 Baptizatus est Anna L. Adami et Annæ Bunco Ux. Andreæ Schrecki
Hornyak ed Catharina Wahnik
Die 14 Baptizatus est Anna L. Martini et Catharinæ Richtarechi Ux. Turna
Andreæ Mosarek ed Catharina Betak

539

Zápis o narodení Jána Lipského v cirkevnej matrike v Trenčianskej Turnej

Titulný list chotárnej mapy obce Sedličná z roku 1854 (Štátny archív Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Trenčíne)

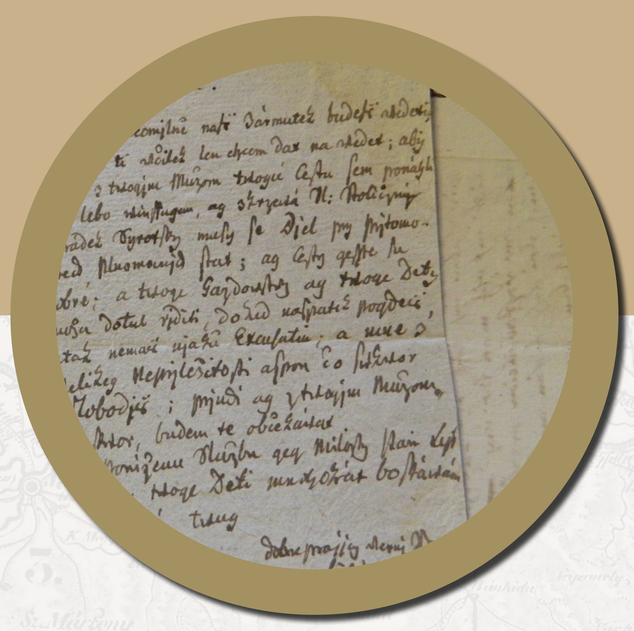

Obec Sedličná na chotárnej mape (Štátny archív Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Trenčíne)

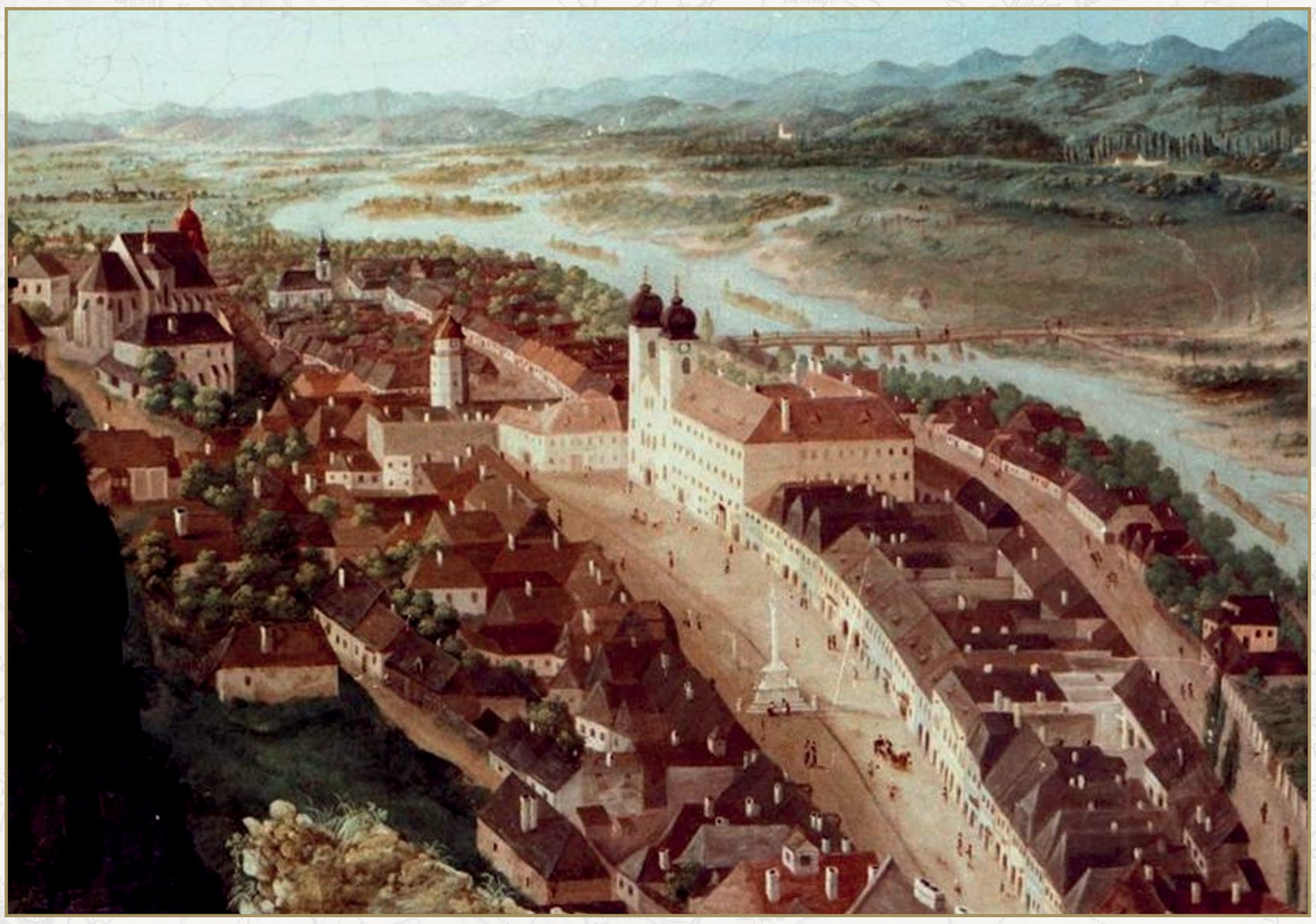
Letecký pohľad na miestne časti Sedličná a Malé Stankovce, autor: Štefan Kačena

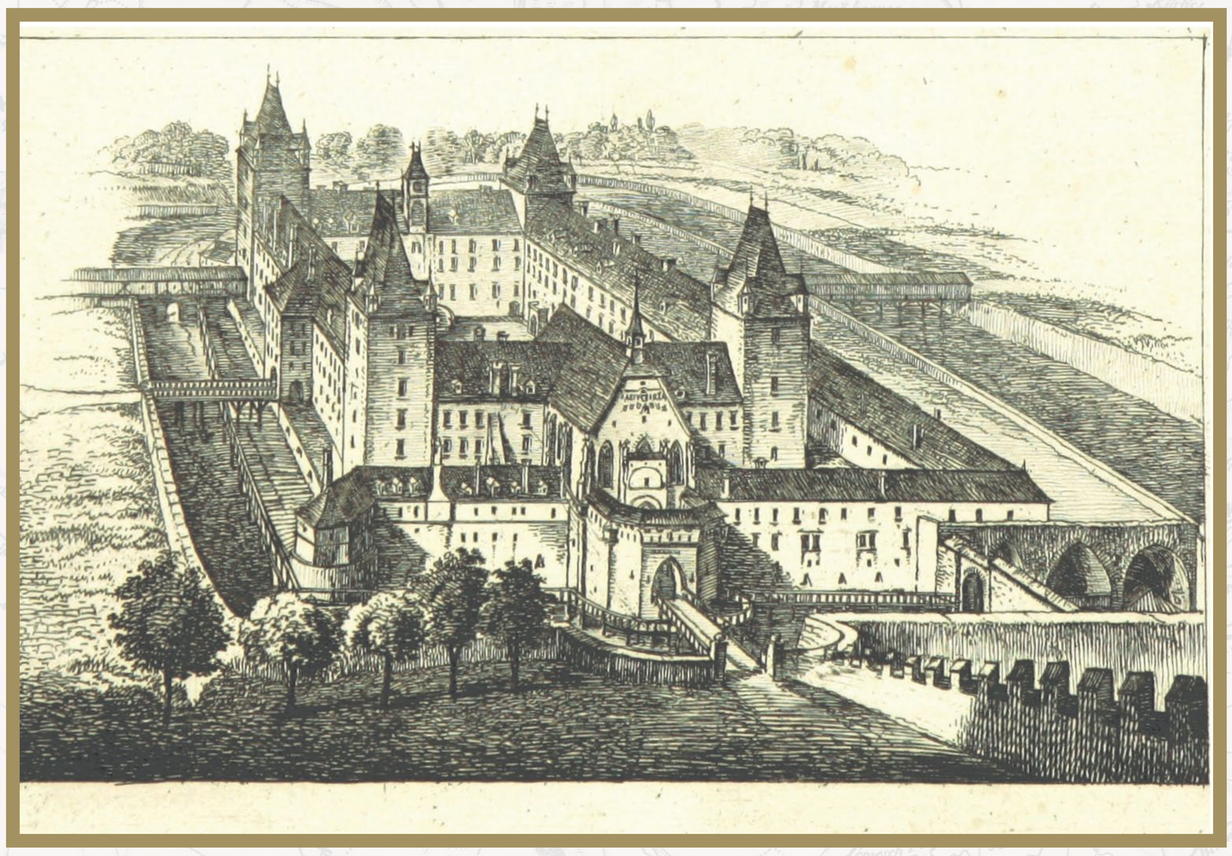
Vzdelanie

Ján Lipský získal základné vzdelanie doma, v školskom roku 1776/1777 navštevoval kalvínsku školu v Lučenci, nasledujúci školský rok 1777/1778 študoval u piaristov v Trenčíne a v rokoch 1779-1782 absolvoval štúdium na evanjelickom lýceu v Bratislave. Bol mimoriadne nadaný najmä v oblasti matematiky a fyziky. Ako šľachtic mal otcom predurčené vojenské povolanie, preto po ukončení stredoškolského štúdia v Bratislave nastúpil na Vojenskú akadémiu Márie Terézie vo Viedenskom Novom Meste. Po jej absolvovaní získal hodnosť dragúnskeho rotmajstra.
Pri súkromnej korešpondencii používal slovenský jazyk, v oficiálnom styku podľa spoločenských zvyklostí nemecký alebo latinský jazyk.

Pohľad na trenčianske námestie s piaristickým kostolom a gymnáziom (olejomaľba, autor: Philip Baszler, 1853, Trenčianske múzeum v Trenčíne)

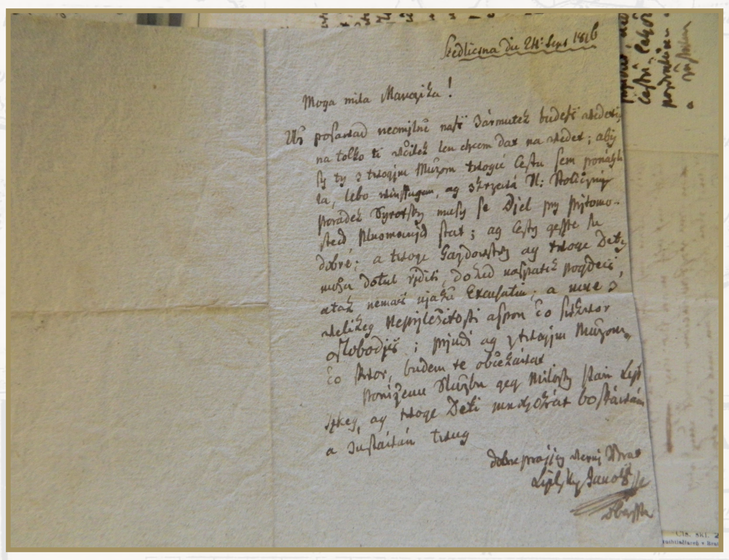

Budova hradu vo Viedenskom Novom Meste (vyobrazenie z roku 1768), kde sídlila Vojenská akadémia Márie Terézie. Vojenskú akadémiu založila Mária Terézia v roku 1751.

Erb nad portálom – Vojenská akadémia Márie Terézie vo Viedenskom Novom Meste

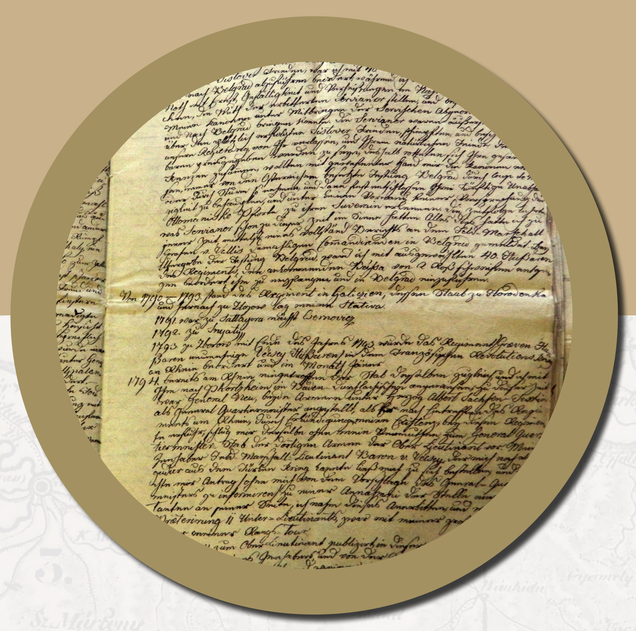
Súkromná korešpondencia Jána Lipského v slovenskom jazyku (Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, f. Zsolnay, š. 1465. List z roku 1816)

Podpis Jána Lipského v jeho registri k Všeobecnej mape Uhorského kráľovstva (Repertorium Locorum Objectorumque in XII. Tabulis Mappae Regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae, et Confiniorum Militarium Magni item Principatus Transylvaniae) (Trenčianske múzeum v Trenčíne)

V bojoch na Balkáne

Bitka pri Viedni 11. - 12. septembra 1683 medzi Habsburgovcami a Osmanskou ríšou. Turecká armáda bola porazená, čo malo za následok ukončenie tureckej expanzie v strednej Európe a posilnenie vplyvu Habsburskej monarchie. (anonymná olejomaľba, 18. storočie)

V roku 1783 bol Ján Lipský prijatý do husárskeho pluku baróna Martina von Graeven, v ktorom bojoval po vypuknutí vojny s Turkami v roku 1787 štyri roky na bojiskách v Bosne, v Slavónsku, vo Valašsku a v Banáte. Už ako veliteľ družstva sa zúčastnil výpadu do Valašska, obliehania Novej Palanky v dnešnej Vojvodine, či vyhnania Turkov z Banátu. Koncom roka 1788 bol vymenovaný za podporučíka.

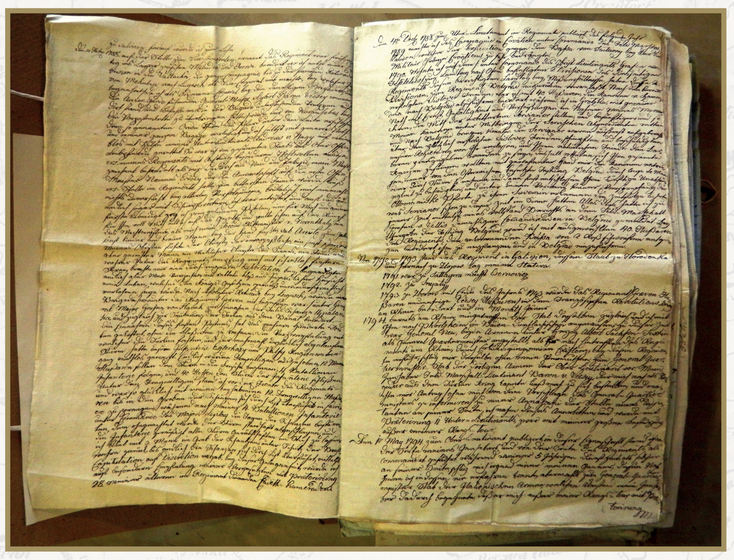
Pod vedením maršala Ernsta Gideona von Laudona sa nasledujúci rok zúčastnil aj bojov v Chorvátsku proti skadarskému pašovi, ktorý ohrozoval oblasť tzv. Vojenskej hranice. Potom krátko slúžil v oslobodenom Belehrade a po podpísaní mieru vo Svištove v roku 1791 pôsobil so svojím plukom v mierových posádkach v Haliči a Bukovine.

Ernst Gideon von Laudon (1717-1790) bol významným rakúskym vojvodcom, ktorý sa vyznamenal vo vojnách s Pruskom a v bojoch na Balkáne proti Osmanskej ríši. Po víťazstve nad Turkami získal od panovníka Jozefa II. jedno z najvyšších ocenení - Veľkokríž rádu Márie Terézie s briliantovou hviezdou a na sklonku života už od panovníka Leopolda II. titul generalissimus. Pred ním získali tento titul len dvaja vojvodcovia - Albrecht z Valdštejna a princ Eugen Savojský. (Heeresgeschichtliches Museum)

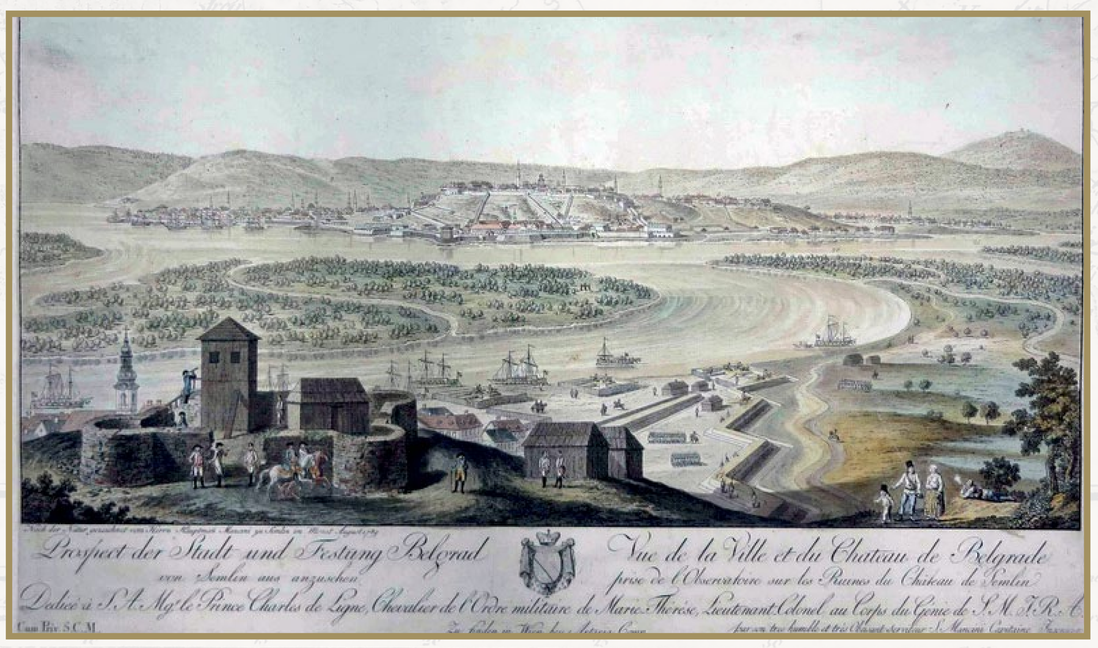

Turecká armáda v Bulharsku 1788. V roku 1787 vypukla vojna medzi Ruskom a Osmanskou ríšou, do ktorej sa vzápätí zapojila aj Habsburská monarchia.

Memoriále Jána Lipského. Časť venovaná bojovým akciám na Balkáne. (Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, f. Zsolnay, š. 1465. Memoriale)

Panoramatický pohľad na pevnosť Belehrad a na podobu rakúskeho vojenského tábora vybudovaného na druhom brehu rieky Sávy. Autorom grafického listu je priamy účastník obliehania Belehradu rakúsky dôstojník kapitán Mancini. Poverený dobytím Belehradu bol maršal Gideon Ernst von Laudon. S viac ako 40 tisíc vojakmi dorazil v lete v roku 1789 k bránam pevnosti a nariadil vybudovať opevnený tábor. Rozhodujúci útok sa konal 30. septembra a krátko na to dňa 8. októbra Osmani kapitulovali. Grafický list vydalo viedenské vydavateľstvo Artaria v roku 1789. (Vojenský historický ústav Praha)

Ján Lipský a barón Siegbert Vécsey

Ján Lipský bol z husárskeho pluku v roku 1794 preložený do štábu podmaršala Siegberta Vécseyho (1793-1802). Vo funkcii podmaršalovho adjutanta slúžil s menšími prestávkami aj počas 2. koaličnej vojny s Francúzskom a aj po vojne až do podmaršalovej smrti v roku 1802. Barón Vécsey si Jána Lipského natoľko obľúbil, že mu ponúkol funkciu svojho pobočníka. V testamente mu odkázal takmer celý svoj majetok a svojho vlastného syna celkom vydedil. Ján Lipský tento dar však neprijal a svojho veliteľa presvedčil, aby testament zmenil a majetok odkázal synovi Augustovi.

Dôstojník husárskeho pluku, Siegbert Vécsey - kolorovaná kresba okolo roku 1800.
Autor: Vincenz Georg Kininger

Rodinný erb Vécseyovcov na fasáde budovy.

Pohľad na východnú stranu novomestského námestia a ešte 1-poschodový „Bergerovec“. (Trenčianske múzeum v Trenčíne, Oddelenie Podjavorinské múzeum v novom Meste nad Váhom - pohľadnica z roku 1905) Barón Siegbert Vécsey (22.7.1739 Nové Mesto nad Váhom – 30.7.1802 Pešť) z Hajňačky nadobudol prostredníctvom svojej prvej manželky barónky Žofie Révayovej pri delení révayovského beckovského majetku v roku 1770 tzv. „Bergerovec“. Okrem domu získal aj bývalých Ghillányovských daňovníkov, svoje majetky mal aj v Mnešiciach, Bošáci, Srní, Moravskom Lieskovom, Beckove a Melčiciach. Už v roku 1779 však barón objekt aj s bývalými Ghillányovskými majetkami predal za 80 tisíc zlatých barónovi Floriánovi Horeckému.

August Vécsey (1775-1857) syn Siegberta Vécseya.

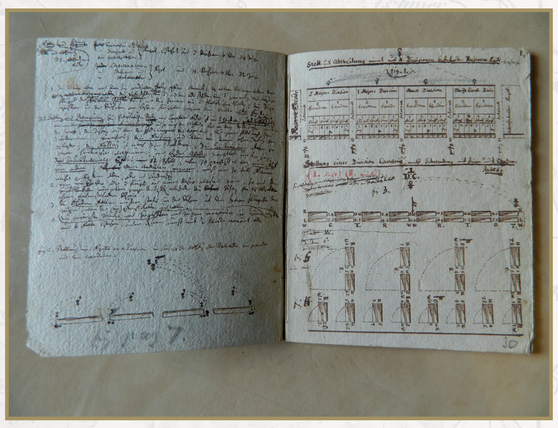

Vojna s Francúzskom

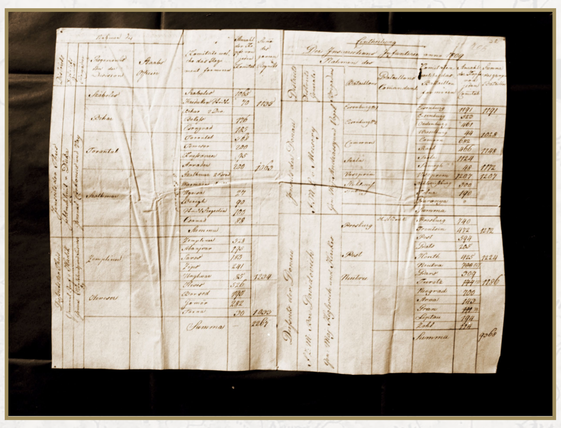

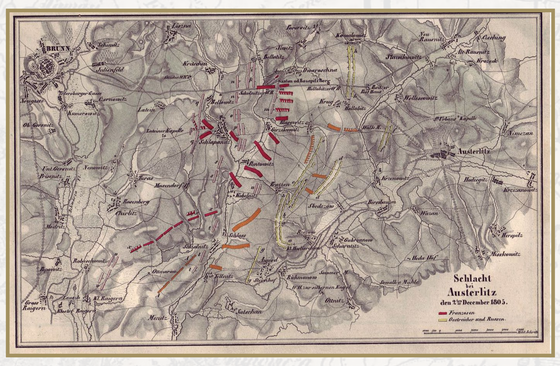
Napoleon počas bitky pri Slavkove. Bitka pri Slavkove alebo bitka troch cisárov sa uskutočnila 2.decembra 1805 blízko Slavkova pri Brne. Francúzsky cisár Napoleon Bonaparte porazil vojsko III. koalície - ruského cára Alexandra I. spolu s oddielmi rakúskeho cisára Františka I. (olejomaľba, autor: François Gérard, Galerie des Batailles, Versailles)

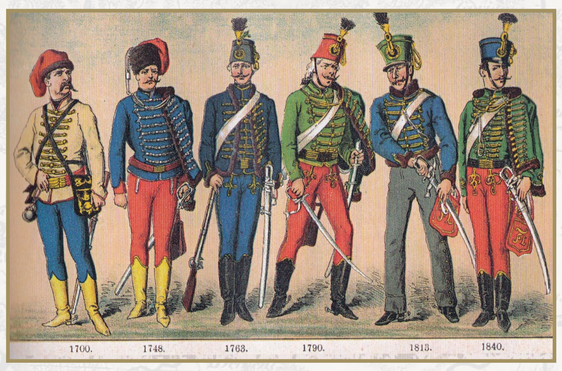
Rukopis Jána Lipského - učebnica pre jazdu. (Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, f. Zsolnay, š. 1466)

Lipského návrh počtu vojakov z jednotlivých žúp počas napoleonských vojen. (Trenčianske múzeum v Trenčíne, číslo negatívu 31799).

Slavkovské bojisko - mapa znázorňujúca pozície bojujúcich strán. (http://www.napoleon-online.de/Bilder/Austerlitz1805_Kaussler.jpg)

Vývoj uniforiem husárov habsburskej armády od 18. do polovice 19. storočia. (SEGEŠ, Vladimír a kol.: Vojenské dejiny Slovenska a Slovákov. Praha, 2015.)

Útok uhorských husárov proti Francúzom v bitke pri Verone v roku 1799. (SEGEŠ, Vladimír a kol.: Vojenské dejiny Slovenska a Slovákov. Praha, 2015.)

V rokoch 1792 - 1815 armáda Habsburskej monarchie bojovala v piatich koaličných vojnách proti Francúzsku a v jednej vojne ako francúzsky spojenec proti Rusku. Po vypuknutí protifrancúzskej vojny dostal Vécseyov pluk rozkaz presunúť sa z Haliče do Porýnia, kde dorazil v januári 1794. Ján Lipský bojoval aj v druhej koaličnej vojne proti Francúzsku už ako kapitán. Po skončení vojny v roku 1797 ho odvelili na priamy príkaz hlavného armádneho veliteľa arcikniežaťa Karola do Pešti. V hodnosti majora bojoval aj v slávnej bitke pri Slavkove, kde viedol operácie najkrajnejších krídelných oddielov spolu s oddielmi generála Piotra Ivanoviča Bagrationa. Boli to oddiely ruskej armády, ktorej velil maršal Michail Illarionovič Kutuzov. V tejto bitke bol Lipský aj zranený.

Počas troch medzivojnových mierových rokov bol major Lipský začiatkom roka 1806 prevelený k 4. husárskemu pluku, už v máji ho však preložili k 8. husárskemu pluku do Haliče a ani nie po roku do 9.husárskeho pluku, dislokovaného v Srieme. Tu ho generálmajor barón Frimont poveril založením a vedením vojenskej školy pre kadetov a mladých dôstojníkov. Od februára do októbra 1808 sa služobne zdržiaval v Pešti, kde dokončil svoju Všeobecnú mapu Uhorského kráľovstva a vypracoval k nej rozsiahly register. Počas 5. koaličnej vojny roku 1809 bol Lipský preložený do Budína na generálny štáb uhorského insurekčného vojska a zároveň povýšený do hodnosti podplukovníka.

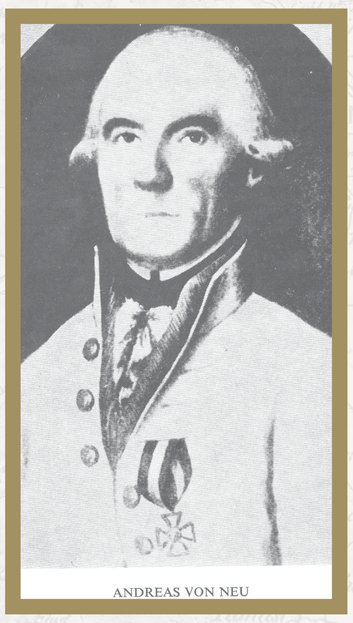
V roku 1809 počas vojny s Francúzskom dostal Ján Lipský za úlohu od štátneho ministra kancelára grófa von Stadion v Taliansku vyhľadať vhodné priestory pre jednu armádu v Štajersku, Korutánsku a Kraňsku. Po splnení úlohy viedol

Stretnutie troch cisárov zakrátko po bitke pri Slavkove. Zľava rakúsky cisár František I., ruský cár Alexander I. a francúzsky cisár Napoleon Bonaparte. (Olejomaľba, Antoine - Jean Gros)

I. etapa kartografickej tvorby Jána Lipského

Andreas von Neu (1731-1803) - viedol vojenskú kartografickú komisiu v rokoch 1782 až 1785. Vypracovali mapový súbor, ktorý zobrazoval celé Uhorsko a mal celkovo 963 listov.

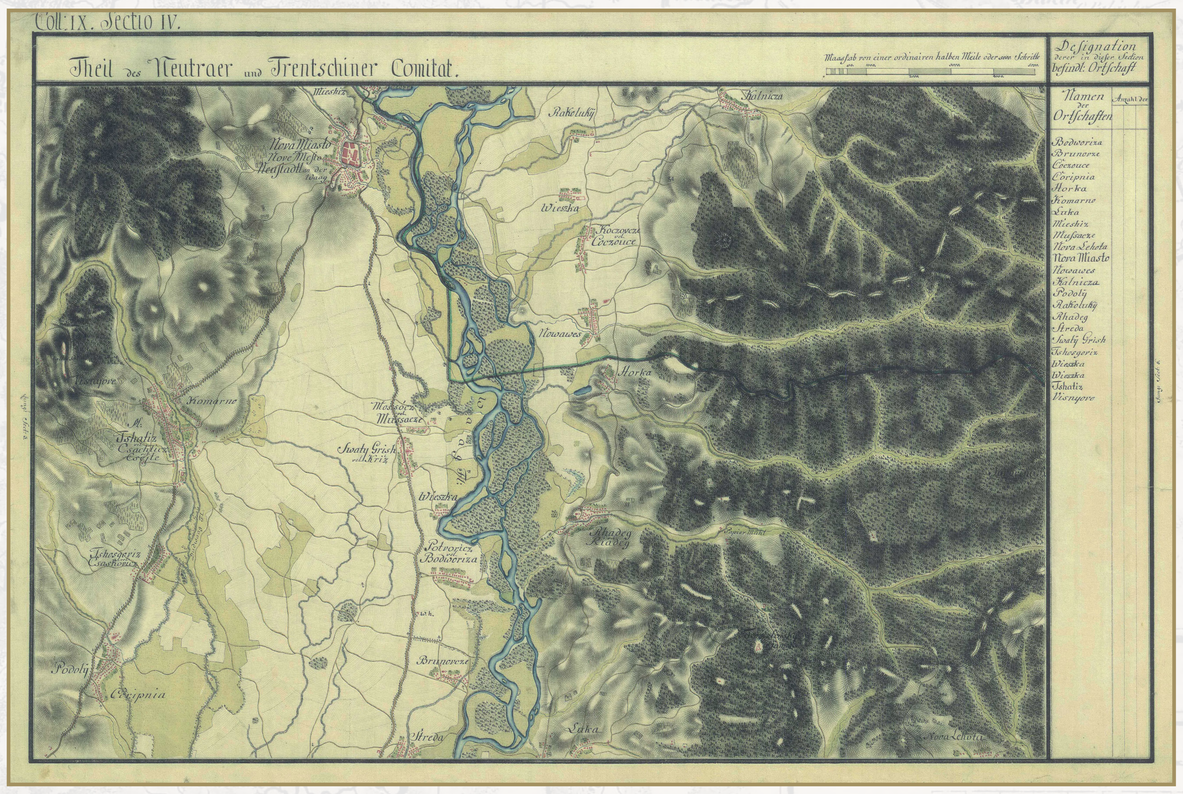
Cisár Jozef II. (Olejomaľba, okolo roku 1780)

Mladý Ján Lipský sa ako dobrovoľný kadet v rokoch 1782 – 1785 zúčastňoval na práci vojenskej kartografickej komisie, do ktorej ho prijali na príhovor rektora bratislavského evanjelického lýcea Jána Jura Strečka. Komisia pod vedením plukovníka Andreasa von Neu vykonávala zememeračské práce v rámci prvého vojenského mapovania. V roku 1785 boli tieto práce ukončené a vojenská kartografická komisia rozpustená. Ešte v tom istom roku nariadil panovník Jozef II. ekonomické mapovanie celej ríše a za týmto účelom obnovil aj činnosť vojenskej kartografickej komisie opäť pod vedením plukovníka Andreasa von Neu. Medzi 750 vybranými dôstojníkmi, kadetmi a poddôstojníkmi pôsobil aj Ján Lipský. Mapovanie bolo prerušené v roku 1787 pre vypuknutie vojny s Turkami. Ani po podpísaní mieru v roku 1791 však nebola komisia obnovená, pretože cisár Jozef II. krátko pred smrťou zrušil všetky svoje reformy.

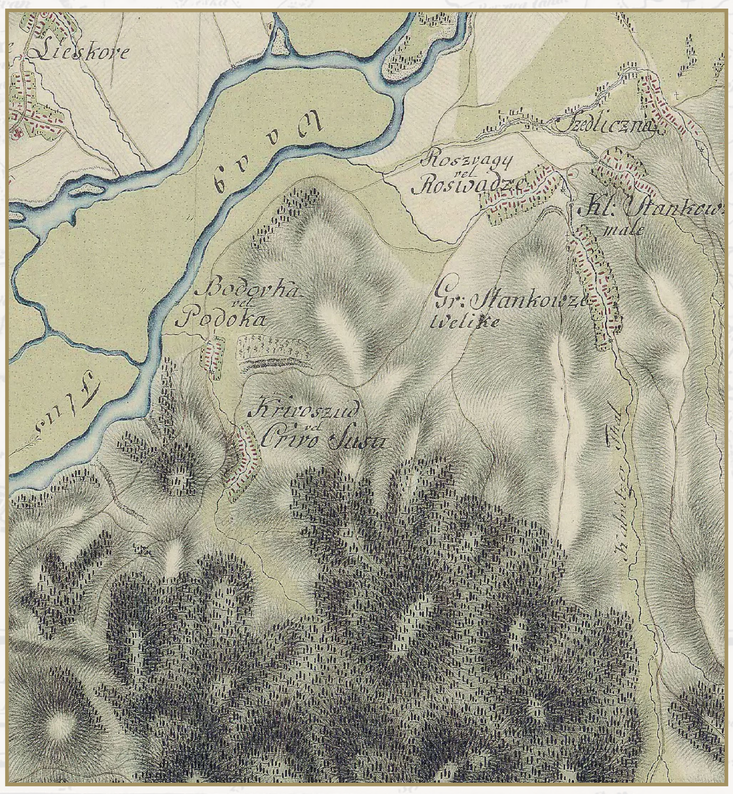

Časť Trenčianskej župy na výreze z mapy prvého vojenského mapovania.

Nové mesto nad Váhom a okolie na výreze z mapy prvého vojenského mapovania.

Trenčianske Stankovce (Veľké Stankovce, Malé Stankovce, Rozvadze a Sedličná) na výreze z mapy prvého vojenského mapovania.
Prvé vojenské mapovanie označované ako jozefínske (dokončené za panovania Jozefa II.) sa uskutočnilo v rokoch 1763-1787. Prvé vojenské mapovanie sa vzťahovalo na všetky územia patriace do domény rakúskej koruny Habsburgovcov a vykonávalo sa v mierke 1: 28800 alebo 1:14400. Mapy mali slúžiť na vojenské ciele a zobrazovali všetky dôležité objekty v krajine. Mapy však boli nejednotné, mali pochybné polohopisné základy a boli sčasti deformované.

Mappa Generalis Regni Hungariae

partiumque adnexarum Croatiae, Slavoniae et Confiniorum Militarium Magni item Principatus Transylvaniae geometricis partium dimensionibus, recentissimisque astronomicis observationibus superstructa, adjectis finibus Provinciarum Bukovinae, Galliciae, Silesiae, Austriae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Dalmatiae, Bosniae, Serviae, Valachiae et Moldaviae

Všeobecná mapa Uhorského kráľovstva a častí pripojených Chorvátska, Slavónska a vojenských hraníc, taktiež veľkokniežatstva Sedmohradského, s geometrickými rozmermi častí, zostavená podľa najnovších astronomických pozorovaní, pridané sú aj územia provincií Bukoviny, Haliče, Sliezska, Rakúska, Štajerska, Korutánska, Kraňska, Dalmácie, Bosny, Srbska, Valašska a Moldavska

Vydaná: 1804-1808
Mierka: 1 : 469 472

Je to najpresnejšia a najpodrobnejšia mapa Uhorska v danej dobe. Mapu tvorilo celkovo 12 listov, z toho samotnú mapu 9 listov a na zvyšných troch listoch bolo uvedené administratívne rozdelenie Uhorska a Sedmohradska s údajmi o počte miest a obcí. Nerovnosti terénu sú znázornené nepravidelným šrafovaním. Rytie jednotlivých listov mapy na medené dosky uskutočňovali bratislavský rodák Gotfried Prixner a názvopis Ferenc Karacs.

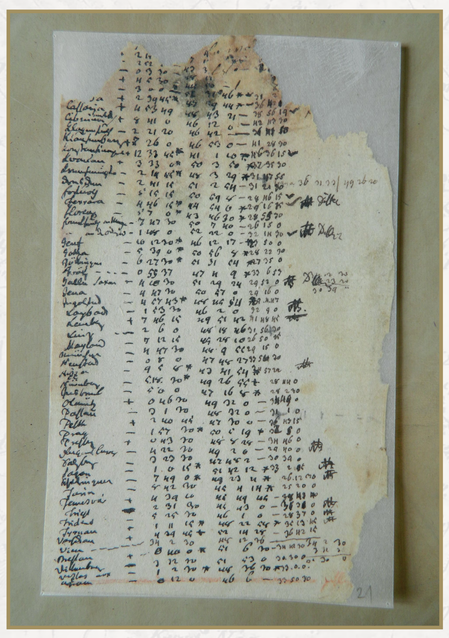

Prielom vo vývoji uhorskej kartografie

Na svojej mape Uhorska začal Ján Lipský pracovať už od roku 1791 počas pobytu v Haliči a Bukovine. Získal podporu u palatína Jozefa, kráľovskej miestodržiteľskej rady a hlavnej vojenskej správy, ako aj hlavného armádneho veliteľa arcikniežaťa Karola. Mapu vytvoril na základe astronomického určovania zemepisných polôh určitých bodov, pričom najnovšie údaje získal prostredníctvom astronomického pozorovania vlastnej astronomickej expedície.

Prvý list mapy bol vytlačený už v roku 1804, vydávanie mapy však prerušila vojna s Francúzskom. Posledný list Ján Lipský dokončil až keď sa vrátil zranený z bitky pri Slavkove a vydaný bol v roku 1808. Ján Lipský mapu venoval svojmu najväčšiemu podporovateľovi a zástancovi uhorskému palatínovi Jozefovi. Mapa vyšla v mnohých vydaniach aj v zahraničí.

Na základe astronomických súradníc Ján Lipský vypočítal a publikoval zemepisné polohy približne tisíc miest v Uhorsku. (Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, f. Zsolnay, š. 1466)

FranzXaververvonZach–matematikaastronóm,zakladateľ a riaditeľ hvezdárne v Gothe. Bol inšpirátorom a poradcom Jána Lipského

Cisár Napoleon Bonaparte.
(Maliar: Jacues – Louis David, olejomaľba, 1812, Ntional Gallery of Art Washington)
Lipského mapu využíval aj Napoleon už pri svojej výprave v roku 1809. „Jeho veličenstvo s obľubou používa pôvodnú Lipského mapu a dáva jej prednosť pred všetkými ostatnými," napísal francúzsky vojenský inžinier Bacler Louis Albert d´Albe.

FranzXaververvonZach–matematikaastronóm,zakladateľariaditeľhvezdárne v Gothe. Bol inšpirátorom a poradcom Jána Lipského

Alegorická parerga s titulom mapy nachádzajúca sa v jej ľavom hornom rohu. Zaberá takmer jeden celý list mapy a predstavuje prírodné bohatstvo krajiny.

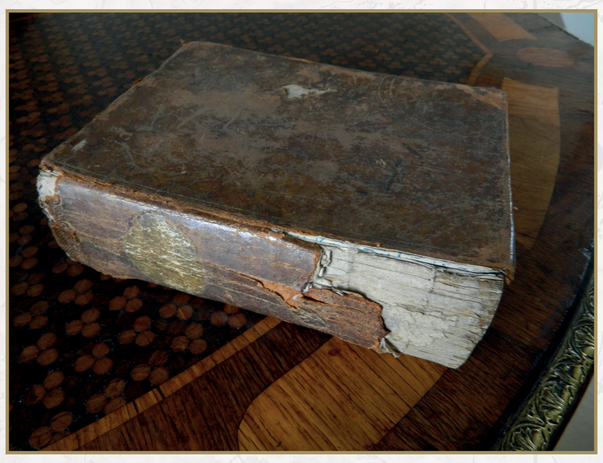
Register ku Všeobecnej mape Uhorského kráľovstva

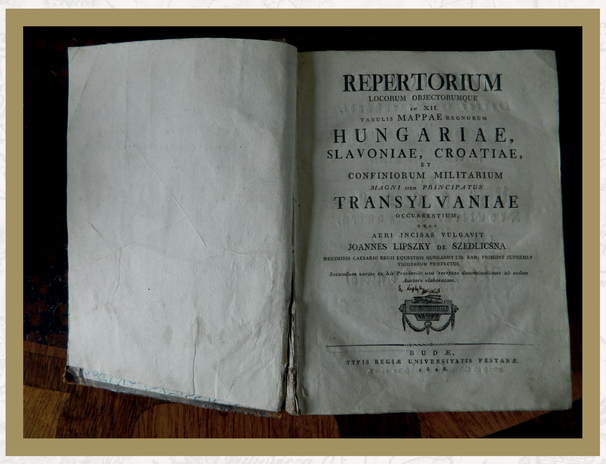

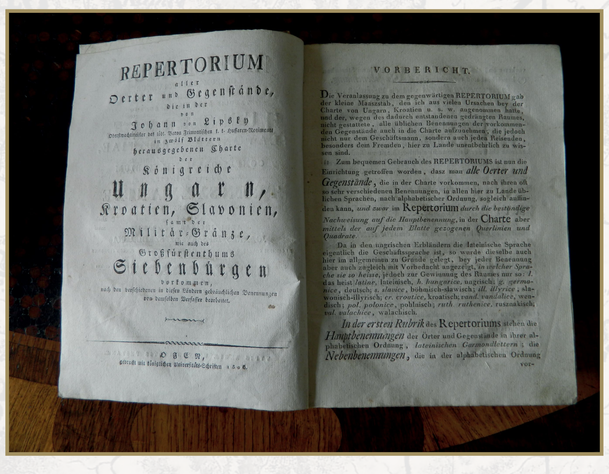
Repertorium Locorum Objectorumque in XII. Tabulis Mappae Regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae, et Confiniorum Militarium Magni item Principatus Transylvaniae

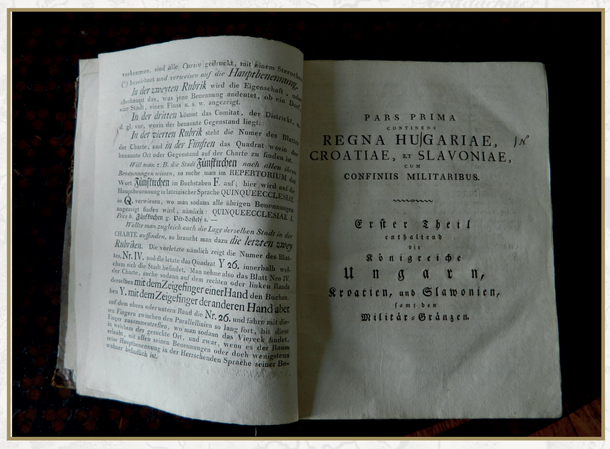
(Trenčianske múzeum v Trenčíne)

Register vyšiel v roku 1808 v Budíne. Obsahuje 39 500 hesiel na 930 stranách predovšetkým v domácom jazyku, ale aj v latinskej nemeckej a maďarskej forme. V registri sú uvedené názvy miest, pevností, mestečiek, dedín, majerov, hradov, kostolov, kláštorov, prístavov, hámrov, tovární, baní, prameňov, rybníkov, dolín, vrchov a iné.

Tabula Generalis Regni Hungariae,

...Croatiae et Slavoniae, nec non Magni Principatus Transylvaniae conspectum mappae generalis in IX. sectiones moduli majoris distributae civitates, oppida, stationes et vias postales singillatim accurateque exhibens (Magyar Országos Levéltár)

Všeobecná mapa kráľovstiev Uhorského, Chorvátskeho a Slavónskeho, taktiež veľkokniežatstva Sedmohradského, prehľad mapy vyznačuje na deviatich sekciách väčšej mierky mestá, mestečká, poštové stanice a cesty

Všeobecná mapa Uhorského kráľovstva vyšlav roku 1810 v Pešti prepracovaná do menších rozmerov. Neskôr bola označovaná ako „malý Lipský“ na rozlíšenie od pôvodnej verzie. V porovnaní s pôvodnou mapou bol terén vyjadrený bodovou šrafúrou a mapa tak pôsobila plastickejšie. Aj na zmenšenej mape pracovali rytci Gottfried Prixner a Ferenc Karacs. Ján Lipský venoval mapu grófovi György Festetichovi.

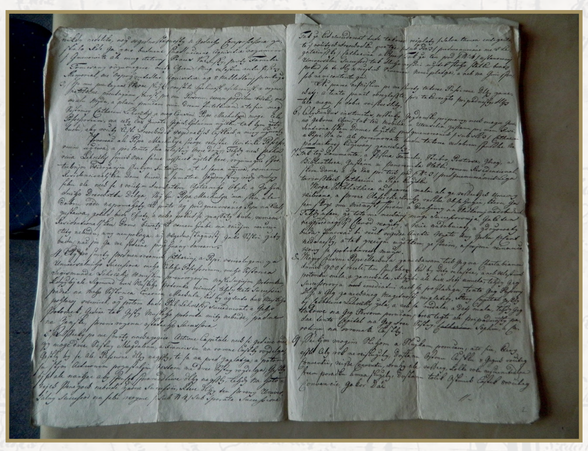
Vydaná: 1810
Mierka: 1 : 1 440 000
Rozmery: 76 x 60 cm

Záver vojenskej kariéry a skon

Nápis na pamätníku

Testament Jána Lipského (Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, f. Zsolnay, š. 10)

Ján Lipský požiadal o penzionovanie po tridsiatich rokoch vo vojenskej službe dňa 1. januára 1813 vo veku 46 rokov. Presťahoval sa k svojmu otcovi do Práznoviec a po čase do rodnej Sedličnej, kde aj 2. mája 1826 zomrel. Na jeho želanie, ktoré uviedol v testamente, ho pochovali vo vlastnej záhrade a nie na cirkevnom cintoríne. Jeho hrob medzi dvoma lipami prikryli jednoduchou kamennou doskou so stručným nápisom. Ján Lipský sa nikdy neoženil a nezanechal ani zákonitých dedičov.

Pamätník Jánovi Lipskému v Trenčianskych Stankovciach časti Sedličná

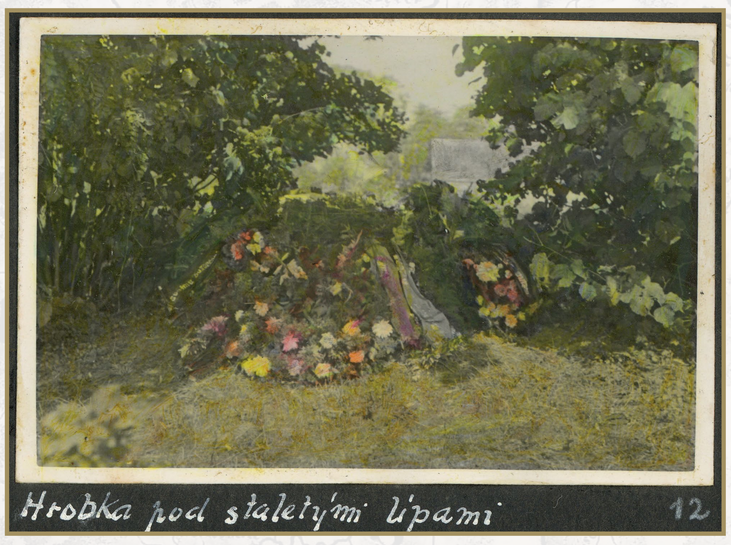

Odhalenie pamätnej tabule Jánovi Lipskému v roku 1969 (Trenčianske múzeum v Trenčíne, číslo negatívu 36144-02)

Budova Základnej školy Jána Lipského Trenčianske Stankovce. Škola získala čestný názov po kartografovi Jánovi Lipskom pri 45. výročí jej vzniku dňa 25. októbra 2001.

Pôvodný hrob Jána Lipského prikrytý vencami (asi okolo roku 1946)

Odhalenie pamätnej tabule Jánovi Lipskému v roku 1969 (Trenčianske múzeum v Trenčíne, číslo negatívu 36144-04)

